

INNHold

1. Bakgrunn for evalueringen	Side 1
2. Metode for evalueringen	Side 1
3. Hvilke resultater har Rus-Netts virksomhet gitt	
3.1 Klienter	Side 2
3.2 Familie/pårørende	Side 8
4. Kommentarer fra klienter	Side 11
5. Kommentarer fra familier	Side 11
6. Oppsummering	Side 11

1. Bakgrunn for og formål med evalueringen

Stiftelsen Rus-Nett er en ideell stiftelse som driver behandling av mennesker med alkohol- eller annen rusavhengighet. Det gis også et tilbud til familie og andre pårørende, og ettervernstilbud til både misbrukere og pårørende.

Behandlingsstedet Rus-Nett Solvang i Råde har plass til 25 klienter – 12 plasser i familieprogram og 18 plasser i Forsterket ettervernsbolig i Halv-Veis Hus. Ettervernsgrupper er spredt rundt i Norge.

Rus-Nett ble stiftet i juni 1998, men selve behandlingsdelen av tilbudet har vært i gang siden januar 1995, dvs. i 5 år. I løpet av disse åra har det vært om lag 750 klienter og 1250 pårørende til behandling.

Formålet med evalueringen har vært å få mer systematisk kunnskap om hvor det er blitt av deltakerne etter behandlingen, og hvordan de vurderer både det faglige og det sosiale opplegget.

Videre var formålet å få bedre kjennskap til hva slags resultater en oppnår av behandlingen på litt lengre sikt enn det en selv greier å ha oversikt over, gjennom å følge klientene under behandlingsopplegget.

2. Metode for evalueringen

Spørreskjema ble sendt til samtlige deltakere, både klienter og pårørende. Spørreskjema til klienter finnes i vedlegg 1 og ditto til pårørende i vedlegg 2.

Utarbeidelsen av spørreskjemaene har skjedd i samarbeid STØ og Rus-Nett.

Stiftelsen Rus-Nett har selv stått for utsendelsen av spørreskjemaene.

De ble sendt ut 736 klientskjema og 1200 familieskjema. Rus-Nett har fått 300 skjema i retur grunnet ukjent adresse. Netto antall skjema er således 1636.

Svarene - 133 klientskjema og 199 familieskjema - er behandlet i statistikkprogrammet SPSS, og presentert i denne rapporten.

Totalt er det behandlet 332 skjema av i alt 1636. Det vil si en svarprosent på 20%. Årsaker til dette er dels at mange har vært uten fast bopæl og dels at mange har byttet adresse.

Det er ikke blitt purret på svar siden Rus-Nett ikke vet hvem som har sendt inn besvarelsene og således heller ikke vet hvem det er som ikke har svart.

En sammenlikning med Rus-Netts klientregister og svarene på spørsmålet "Er du Kvinne eller Mann" viser et svært lite avvik. I følge klientregisteret er det i snitt 29% kvinner til behandling. I følge spørreundersøkelsen har 30% svart at de er kvinner. Det vil si kun 1%poengs forskjell. Tilsvarende gjelder for deltakerne i familieprogrammet. Her er det imidlertid 75% kvinner og 25% menn.

Videre gjenspeiles veldig greit aldersgruppene i spørsmålet "Hvor gammel er du nå" dels med det som er registrert i klientregisteret og dels med de som deltar i familieprogrammet.

Konklusjonen blir derfor at svarene antas å være representative også om svarprosenten kun er 20%.

En bør også ta i betraktning at det er høyst sannsynlig at det er de personer som har fullført behandlingene som har svart. I alt er det 280 klienter (38%) som har fullført primærbehandlingen. Det er derfor naturlig å relatere svarene til de som har fullført. Svarprosenten blir da $(332/(1636 \times 0,38))$ eller 53,4% .

3. Hvilke resultater har Rus-Netts virksomhet gitt

3.1 Klienter

Grunnlaget for resultatene finnes i vedlegg 3 som er en ren utskrift fra SPSS og som viser hvordan svarene er blitt registrert.

I vedlegg 3 er databasen for klienter gjengitt på side 1 til og med side 5.

Side 6 til og med side 19 gir fordelingen på hvert enkelt svar.

I et av spørsmålene (spørsmål 12) er klientene blitt bedt om å svare på ”Hvorfor/hvorfor ikke vil du anbefale andre å søke Solvang?”.

Samtlige svar er gjengitt i vedlegg 4.

I samarbeid med Rus-Nett er besvarelsene blitt analysert og enkelte besvarelser er blitt plukket ut for nærmere analyse.

Følgende sammenhenger er blitt nærmere studert og kommentert:

- Hvordan var hverdagen din før behandling sammenlignet med hvordan er hverdagen din i dag. Vedlegg 5.
- For de som har svart **ja** - vedlegg 6 - og de som har svart **nei** - vedlegg 7 - på spørsmål om de er rusfrie i dag. Hvordan synes du hverdagen din er i forhold til livskvalitet før og etter behandling.
- For de som har svart **ja** - vedlegg 8 – og de som har svart **nei** – vedlegg 9 - på spørsmål at de hadde familie/pårørende som deltok i familieuka. Er du edru/rusfri nå. Har du hatt tilbakefall. Har du vært rusfri hele perioden etter behandlingen. Unnviker du situasjoner der du vet det er rusmidler.
- For de som har svart at de **fortsatt** – vedlegg 10 – og de som har svart at de **ikke** – vedlegg 11 – bruker selvhjelpsgruppe. Er du edru/rusfri nå. Har du hatt tilbakefall. Har du vært rusfri hele perioden etter behandlingen. Unnviker du situasjoner der du vet det er rusmidler.
- For de som har svart at de har deltatt i det forsterka ettervernet (halvveishuset) vedlegg 12. Spesialstudie hva gjelder livskvalitet og daglig liv før og etter behandling.

Antall klienter som i følge Rus-Netts register er blitt behandlet siden starten år 1995 er:

År	Antall klienter
1995	104
1996	156
1997	167
1998	159
1999	150
SUM	736

3.1.1 Hvordan var hverdagen din før behandling sammenlignet med hvordan er hverdagen din i dag. Vedlegg 5.

Av de 109 (82% av alle svarene) som har svart at de før behandlingen enten var i arbeid, gikk på skole/studerte eller stort sett var ruset, er hverdagen blitt forandret slik:

Hverdagen	% fordeling Før behandling 109 har svart	%fordeling Etter behandling 100 har svart	Bemerkning
			forskjell på 8,3%
var i fast arbeid	47,7	57,0	forskjell på 9,6%
gikk på skole	2,8	12,0	forskjell på 300%
stort sett rus	49,5	5,0	forskjell på 92,5%
halvveishus	-	4,0	
uføretrygdet	-	5,0	
arbeidsledig	-	4,0	
pensjonist	-	2,0	
freelance/ arbeid selvstendig	-	1,0	
skal begynne på skole	-	1,0	
hjemmeværende	-	1,0	
Soltun	-	1,0	
sykemeldt	-	3,0	
metadonbehandl.	-	1,0	
rehabilitering	-	1,0	
Østerbro	-	1,0	
behandling	-	1,0	
Sum %poeng	100,0	100,0	

Det vil si at det er 9 (8,3%) klienter som ikke har svart hvordan deres hverdag er i dag. Hvorfor 9 klienter har valgt å ikke avgi svar på hvordan deres hverdag er i dag – vet vi ikke.

92,5% av de som har svart at hverdagen i stort sett var rus før de kom til behandling nå opplever en annen hverdag enn stort sett rus.

Det er 9,6% flere i arbeid etter behandling enn før behandling.

Videre er det 3 ganger så mange (300%) som går på skole etter behandling enn før behandling.

Samfunnsmessig må dette kunne sies å være en svært positiv effekt av behandlingen.

3.1.2 For de som har svart **ja** - vedlegg 6 - og de som har svart **nei** - vedlegg 7 - på spørsmål om de er rusfrie i dag. Hvordan synes du hverdagen din er i forhold til livskvalitet før og etter behandling.

110 klienter har svart at de er rusfrie. 18 klienter har svart at de ikke er rusfrie.

5 klienter har ikke svart på spørsmålet om de er rusfrie eller ikke.

På spørsmålet "Har du hatt tilbakefall" i følge pkt. 3.1.3 (se neste avsnitt) har 47 klienter (36,7%) svart at de har hatt tilbakefall.

Således har 81 klienter (110+18-47) eller 63,3% svart at de ikke har hatt tilbakefall etter behandlingen.

Konklusjonen er at ca. 60% har vært rusfrie hele perioden etter behandlingen.

De 110 klienter som har svart at de **er rusfrie i dag** oppgir følgende:

Vedlegg 6 side 2

Livskvaliteten	% fordeling Før behandling	%fordeling Etter behandling	Bemerkning
Meget god	18,2	55,5	
God	6,4	37,3	
Mindre god	24,5	4,5	
Dårlig	50,9	1,8	Forskjell på 96,4%
Ikke svart	-	0,9	

De 18 klienter som har svart at de **ikke er rusfrie i dag** oppgir følgende:

Vedlegg 7 side 2

Livskvaliteten	% fordeling Før behandling	%fordeling Etter behandling	Bemerkning
Meget god	11,1	16,7	
God	11,1	27,8	Forskjell på 60,0%
Mindre god	44,4	38,9	
Dårlig	22,2	11,1	
Ikke svart	11,1	5,6	

Konklusjonen er at for de **som er rusfrie** i dag oppleves livskvaliteten som svært mye bedre etter behandlingen enn før behandlingen.

Konklusjonen er at for de **som ikke er rusfrie** i dag oppleves livskvaliteten som mye bedre etter behandlingen enn før behandlingen.

3.1.3 For de som har svart **ja** - vedlegg 8 – og de som har svart **nei** – vedlegg 9 - på spørsmål at de hadde familie/pårørende som deltok i familieuka. Er du edru/rusfri nå. Har du hatt tilbakefall. Har du vært rusfri hele perioden etter behandlingen. Unnviker du situasjoner der du vet det er rusmidler.

96 klienter har svart **ja** på at de hadde familie/pårørende som deltok i familieuka. 33 klienter har svart **nei** på at de hadde familie/pårørende som deltok i familieuka.

4 klienter har ikke svart på spørsmålet.

Det vil si at tre (3) av fire (4) klienter har svart **ja** at de hadde familie/pårørende som deltok i familieuka.

De 96 klienter som har svart **ja** oppgir følgende:

Vedlegg 8 side 1 og 2

Spørsmål	% fordeling Svar ja	%fordeling Svar nei	%fordeling Ikke svart	Bemerkning
Er du edru/rusfri nå	86,5	10,4	3,1	
Har du hatt tilbakefall	32,3	60,4	7,3	
Har du vært rusfri hele perioden etter behandlingen	65,6	25,0	9,4	
Unnviker du situasjoner der du vet det er rusmidler	47,9	43,8	8,3	

De 33 klienter som har svart **nei** oppgir følgende:

Vedlegg 9 side 1 og 2

Spørsmål	% fordeling Svar ja	%fordeling Svar nei	%fordeling Ikke svart	Bemerkning
Er du edru/rusfri nå	72,7	21,2	6,1	
Har du hatt tilbakefall	48,5	42,4	9,1	
Har du vært rusfri hele perioden etter behandlingen	39,4	42,4	18,2	
Unnviker du situasjoner der du vet det er rusmidler	45,5	49,4	15,1	

Konklusjonen er:

Det er dobbelt så stor andel ”ikke rusfrie nå” (21,2%) blant de som ikke hadde familie/pårørende med i familieuka sammenlignet med de som hadde familie/pårørende med i familieuka (10,4%).

Det er tilnærmelesvis dobbelt så stor andel ”ikke vært rusfri hele perioden” (42,4%) blant de som ikke hadde familie/pårørende med i familieuka sammenlignet med de som hadde familie/pårørende med i familieuka (25,0%).

Blant de som hadde familie/pårørende med i familieuka er det kun en tredel (1/3) som hatt tilbakefall (32,3% kontra 60,4%). Blant de som ikke hadde familie/pårørende med

i familieuka er det tilnærmelesvis like mange med som uten tilbakefall (48,5% respektive 42,4%).

Hva gjelder spørsmålet om klienten ”unnviker situasjoner der du vet det er rusmidler” ser det ikke ut til å være noen signifikant forskjell mellom de som hadde familie/pårørende med eller ikke med i familieuka. Det er tilnærmelesvis like store andeler som unnviker situasjoner (47,9% og 45,5%) som de som ikke unnviker situasjoner (43,8% og 49,4%).

3.1.4 For de som har svart at de **fortsatt** – vedlegg 10 – og de som har svart at de **ikke** – vedlegg 11 – bruker selvhjelpsgruppe. Er du edru/rusfri nå. Har du hatt tilbakefall. Har du vært rusfri hele perioden etter behandlingen. Unnviker du situasjoner der du vet det er rusmidler.

64 klienter har svart **at de fortsatt** – vedlegg 10 - og 61 klienter har svart **at de ikke** – vedlegg 11 – bruker selvhjelpsgruppe.

8 klienter har ikke svart på spørsmålet.

Det vil si at det er tilnærmelesvis likt antall klienter i hver kategori.

De 64 klienter som har svart **at de fortsatt bruker selvhjelpsgruppe** oppgir følgende:

Vedlegg 10 side 1 og 2

Spørsmål	% fordeling Svar ja	%fordeling Svar nei	%fordeling Ikke svart	Bemerkning
Er du edru/rusfri nå	95,3	3,1	1,6	
Har du hatt tilbakefall	21,9	73,4	4,7	
Har du vært rusfri hele perioden etter behandlingen	81,3	12,5	6,2	
Unnviker du situasjoner der du vet det er rusmidler	50,0	45,3	4,7	

De 61 klienter som har svart **at de ikke bruker selvhjelpsgruppe** oppgir følgende:

Vedlegg 11 side 1 og 2

Spørsmål	% fordeling Svar ja	%fordeling Svar nei	%fordeling Ikke svart	Bemerkning
Er du edru/rusfri nå	73,8	21,3	4,9	
Har du hatt tilbakefall	50,8	39,3	9,9	
Har du vært rusfri hele perioden etter behandlingen	37,7	45,9	16,4	
Unnviker du situasjoner der du vet det er rusmidler	44,3	41,0	14,7	

Konklusjonen er:

Det er syv ganger så stor andel ”ikke rusfrie nå” (21,3%) blant de som ikke bruker selvhjelpsgruppe sammenlignet med de som fortsatt bruker selvhjelpsgruppe (3,1%).

Det er fire ganger så stor andel ”ikke vært rusfri hele perioden” (45,9%) blant de som ikke bruker selvhjelpsgruppe sammenlignet med de som fortsatt bruker selvhjelpsgruppe (12,5%).

Blant de som fortsatt bruker selvhjelpsgruppa er det kun en femdel (1/5) som hatt tilbakefall (21,9% kontra 73,4%). Blant de som ikke bruker selvhjelpsgruppe er det noen flær med enn uten tilbakefall (50,8% respektive 39,3%).

Hva gjelder spørsmålet om klienten ”unnviker situasjoner der du vet det er rusmidler” ser det ikke ut til å være noen signifikant forskjell mellom de som fortsatt bruker selvhjelpsgruppe og de som ikke bruker selvhjelpsgruppe. Det er tilnærmet like store andeler som unnviker situasjoner (50,0% og 44,3%) som de som ikke unnviker situasjoner (45,3% og 41,0%).

En sammenligning av svarene fra klienter med eller uten familie/pårørende i familieuka (pkt 3.1.3) med klienter som fortsatt bruker eller ikke bruker selvhjelpsgrupper (pkt 3.1.4) viser klart bedre resultat (prosentandeler) for de klienter som fortsatt bruker selvhjelpsgrupper enn for de klienter som hadde familie/pårørende som deltok i familieuka.

3.1.5 For de som har svart at de har deltatt i det forsterka ettervernet (halvveishuset) vedlegg 12. Spesialstudie hva gjelder livskvalitet og daglig liv før og etter behandling.

Hittil i følge Rus-Netts register har ca. 70 klienter deltatt i halvveishuset. Av disse har 44 besvart spørsmålsskjemaet.

Av disse 44 klientene er det 38 som har svart at de er rusfrie, 5 har svart at de ikke er rusfrie og 1 har ikke svart på spørsmålet.

De 44 klienter som har svart at de **har deltatt i halvveishuset** oppgir følgende:

Vedlegg 12 side 3

Livskvaliteten	% fordeling Før behandling	%fordeling Etter behandling	Bemerkning
Meget god	18,2	47,7	
God	6,8	31,8	
Mindre god	25,0	9,1	
Dårlig	50,0	9,1	Forskjell på 81,8%
Ikke svart	-	2,3	

%fordelingen for disse 44 klientene er svært lik den %fordeling som vi finner for livskvaliteten for de 110 klienter som er rusfrie i dag (pkt 3.1.2). Det vil si at livskvaliteten oppleves som svært mye bedre etter behandlingen enn før behandlingen.

Videre fremkommer det av vedlegg 12 sidene 3, 4 og 5 at:

95,5% synes hverdagen er meget god eller god i forhold til stabilitet i det daglige livet.

88,6% synes hverdagen er meget god eller god i forhold til å greie de daglige gjøremål.

81,8% mener at behandlingen har betydd svært mye eller mye for den livskvalitet som klienten har nå.

34,1% svarer at ettervernet har betydd svært mye eller mye i deres arbeid med tilfriskning.

75,0% hadde familiemedlemmer eller andre pårørende som deltok i sin familieuke.

56,8% synes at familieuka fungerte svært godt eller godt.

22,8% har tatt utdanning eller omskolering eller holder på med dette etter behandlingen på Solvang.

31,8% har fått ny jobb etter behandlingen på Solvang

68,2% har fått nye interesser etter behandlingen på Solvang

50,0% har tatt opp igjen gamle interesser etter behandlingen på Solvang.

68,2% har fått nye venner/ny omgangskrets etter behandlingen på Solvang.

3.2 Familie/pårørende

Grunnlaget for resultatene finnes i vedlegg 13 som er en ren utskrift fra SPSS og som viser hvordan svarene er blitt registrert.

I vedlegg 13 er databasen for klienter gjengitt på side 1 til og med side 3.

Side 4 til og med side 12 gir fordelingen på hvert enkelt svar.

I spørsmål 3.b er deltakeren blitt bedt om å svare på ”Hva forventet/fryktet du av deltakelsen i familieprogrammet?” Samtlige svar er gjengitt i vedlegg 14.

I spørsmål 9.b er deltakeren blitt bedt om å svare på ”Ville du anbefale andre i din situasjon å søke Solvang?”. Samtlige svar er gjengitt i vedlegg 15.

Sist i spørsmålskjema er deltakeren blitt bedt om å svare på ”Har du andre kommentarer eller synspunkter?”. Samtlige svar er gjengitt i vedlegg 16.

I samarbeid med Rus-Nett er besvarelsene blitt analysert og enkelte besvarelser er blitt plukket ut for nærmere analyse.

Følgende sammenhenger er blitt nærmere studert og kommentert:

- For de som har svart **ja** – vedlegg 17 – og de som har svart **nei** – vedlegg 18 – på spørsmål at de har deltatt på tilbud om ettervern. Synes du behandlingen har forandret hverdagen når det gjelder livskvalitet for deg selv. Synes du behandlingen har forandret hverdagen, livskvalitet for din klient. Synes du behandlingen har forandret hverdagen: dine egne valgmuligheter.
- For de 9 deltakere som deltok i familieprogrammet **uten klient**. Analyse av tilfredshet.

3.2.1 For de som har svart **ja** – vedlegg 17 – og de som har svart **nei** – vedlegg 18 – på spørsmål at de har deltatt på tilbud om ettervern. Synes du behandlingen har forandret hverdagen når det gjelder livskvalitet for deg selv. Synes du behandlingen har forandret hverdagen, livskvalitet for din klient. Synes du behandlingen har forandret hverdagen: dine egne valgmuligheter.

108 familie/pårørende har svart **ja** på at de deltok på tilbud om ettervern.

88 familie/pårørende har svart **nei** på at de deltok på tilbud om ettervern.

3 familie/pårørende har ikke svart på spørsmålet.

Det vil si at 55% har deltatt og 45% har ikke deltatt på tilbudet om ettervern.

Spørsmålene	% fordeling For de 108 som har deltatt	%fordeling For de 88 som ikke har deltatt	Bemerkning
<u>Livskvalitet for deg selv</u>			
Mye forbedret	49,1	18,2	Forskjell 69,8%
Forbedret	34,3	48,9	
Uforandret	15,7	22,7	
Dårligere	0,9	1,1	
Mye dårligere	-	2,3	
Ikke svart	-	6,8	
<u>Livskvalitet for din klient</u>			
Mye forbedret	41,7	53,4	Liten forskjell
Forbedret	28,7	15,9	
Uforandret	17,6	20,5	
Dårligere	0,9	3,4	
Mye dårligere	3,7	2,3	
Ikke svart	7,4	4,5	
<u>Dine egne valgmuligheter</u>			
Mye forbedret	41,7	20,5	Forskjell 60,0%
Forbedret	38,0	34,1	
Uforandret	11,1	25,0	
Dårligere	-	1,1	
Mye dårligere	-	-	
Ikke svart	9,3	19,3	

Konklusjonen er:

83,4% av de som har deltatt svarer at deres livskvalitet er mye forbedret eller forbedret. Skal sammenlignes med 67,1% for de som ikke deltatt.

70,4% av de som har deltatt svarer at livskvaliteten for deres klient er mye forbedret eller forbedret. Skal sammenlignes med 69,3% for de som ikke deltatt.

79,7% av de som har deltatt svarer at deres egne valgmuligheter er mye forbedret eller forbedret. Skal sammenlignes med 54,6% for de som ikke deltatt.

3.2.2 For de 9 deltakere som deltok i familieprogrammet *uten klient*. Analyse av tilfredshet.

De 9 deltakerne hvorav 8 kvinner og 1 mann, som deltok i familieprogrammet uten klient har svart:

- 6 at det ikke førte til at en av de nærmeste senere kom i behandling
- 4 gledet seg til å delta i familieprogrammet
- 1 opplevde det som skremmende å delta i familieprogrammet
- 2 hadde motvilje mot å delta i familieprogrammet
- 2 deltok for å hjelpe sin "klient"
- 3 ville i ettertid ikke vært foruten familiebehandlingen
- 4 *opplevde i ettertid familiebehandlingen som positiv*
- 1 *opplevde i ettertid det som "ikke så godt"*
- 1 *opplevde i ettertid det som negativt*
- 2 synes behandlingen har forbedret hverdagen *mye hva gjelder egen livskvalitet*
- 3 synes behandlingen har forbedret hverdagen *hva gjelder egen livskvalitet*
- 4 synes behandlingen har gitt uforandret hverdag *hva gjelder egen livskvalitet*
- 5 synes behandlingen har gitt uforandret hverdag *hva gjelder livskvaliteten for sin klient*
- 2 synes behandlingen har forbedret hverdagen *mye hva gjelder sine egne valgmuligheter*
- 6 synes behandlingen har forbedret hverdagen *hva gjelder sine egne valgmuligheter*
- 5 har svart at de deltatt i Solvangs tilbud om ettervern. Herav deltar 3 fortsatt, 1 har deltatt i 1-2 år og 1 har deltatt under 1 år.
- 2 har svart at de ikke har deltatt i Solvangs tilbud om ettervern.
- 3 Har svart at de ikke har brukt selvhjelpsgrupper etter familiebehandling.
- 4 Har svart at de har brukt selvhjelpsgrupper etter familiebehandling. Herav har 3 brukt Al-anon og 2 har brukt VBA/ACA. Videre har 3 svart at de fortsatt bruker selvhjelpsgruppe og at de går en gang i uka.
- 3 synes at familieprogrammet fungerte meget bra, 5 synes at det fungerte bra og 1 synes at det fungerte mindre bra.
- 3 synes at klientprogrammet fungerte bra.
- 4 synes at ettervernperioden fungerte bra og 2 synes at den fungerte mindre bra.
- 3 synes det forsterka ettervernet fungerte bra.
- 4 synes behandlingstilbudet som helhet på Solvang fungerte meget bra, 3 syntes at det fungerte bra og 1 syntes mindre bra.
- 3 synes alt i alt svært godt om opplegget ved Solvang, 5 synes at der er godt og 1 synes at det er ikke så godt.
- 8 vil anbefale andre å søke behandling mens 1 ikke vil dette.

4. Kommentarer fra klienter

Vennligst se vedlegg 4 – ”Hvorfor/hvorfor ikke vil du anbefale andre å søke Solvang?”.

5. Kommentarer fra familier

Vennligst se vedlegg 14 - ”Hva forventet/fryktet du av deltakelsen i familieprogrammet?”

Vennligst se vedlegg 15 - ”Ville du anbefale andre i din situasjon å søke Solvang?”.

Vennligst se vedlegg 16 - ”Har du andre kommentarer eller synspunkter?”.

6. Oppsummering

Effekter av ettervernets betydning for de som har deltatt:

95,5% synes hverdagen er meget god eller god i forhold til stabilitet i det daglige livet.

88,6% synes hverdagen er meget god eller god i forhold til å greie de daglige gjøremål.

81,8% mener at behandlingen har betydd svært mye eller mye for den livskvalitet som klienten har nå.

Innkomne kommentarer viser klart at ettervernet er et forbedringspunkt og innsatsen bør styrkes ved å opprette flere ettervernsgrupper. Enkelte grupper trenger behandling over lengre tid grunnet nye rusmidler og stadig yngre klienter.

Effekter av program for familier/pårørende:

83,4% svarer at deres livskvalitet er mye forbedret eller forbedret. Skal sammenlignes med 67,1% for de som ikke deltatt.

70,4% svarer at livskvaliteten for deres klient er mye forbedret eller forbedret. Skal sammenlignes med 69,3% for de som ikke deltatt.

79,7% svarer at deres egne valgmuligheter er mye forbedret eller forbedret. Skal sammenlignes med 54,6% for de som ikke deltatt.

Familiebehandlingen har en god effekt og dette tilbudet bør gis til flere – både familie og barn allene uavhengig av klienter. Gjerne som eget tilbud for pårørende og barn.